

KRYSTYN MATWIJOWSKI

PRACE DOKTORSKIE I HABILITACYJNE Z ZAKRESU DZIEJÓW ŚLĄSKA W OKRESIE 25-LECIA

W minionym ćwierćwieczu na wszystkich kierunkach (archeologii, etnografii, filozofii, historii, historii sztuki, pedagogice i psychologii) wchodzących obecnie w skład Wydziału Filozoficzno-Historycznego (uprzednio Humanistycznego — włączona była bowiem doń filologia) Uniwersytetu Wrocławskiego obroniono 139 prac doktorskich. Na najsilniejszym kierunku historii przedłożono 74 rozprawy, z nich dziejom Śląska poświęconych było 47 (63,5%), historii Niemiec 4 (5,4%), dziejom powszechnym 7 (9,5%), a pozostałych 16 przeszłości Polski (21,6%). Z danych tych niedwuznacznie wynika, że problematyka regionalna w tym nurcie badań dominowała. Warto ją bliżej scharakteryzować. Przez całe 25-letnie nie była ona na pewno jednorodna. Prace powstawały w różnych warunkach i inne stawiały sobie cele. W ćwierćwieczu tym wyróżnimy 3 okresy: I. 1949—1959, II. 1960—1964, III. 1965—1969.

Na problematykę badań w pierwszym okresie wpływało wiele czynników. W odzyskanym po wojnie Wrocławiu zapotrzebowanie na wiedzę o przeszłości miasta i całej ziemi śląskiej było bardzo duże. Ludzie, którzy przybyli tu z różnych stron Polski, powrócili z emigracji lub zostali repatriowani z terenów przyłączonych do ZSRR, pragnęli poznać zawile koleje losu tej piastowskiej ziemi. To właśnie zapotrzebowanie, ten głód wiedzy o przeszłości i równocześnie chęć aktywnego włączenia się w proces zintegrowania dolnośląskiego społeczeństwa, związania go z odzyskaną ziemią, sprawiły, że kształtujący się we Wrocławiu ośrodek nauk historycznych nastawił się w dużej mierze na badanie dziejów ziemi śląskiej.

Było to zadanie tym pilniejsze, że znajomość przeszłości tej dzielnicy nie była zbyt dobra. Uczni polscy nie znali wielu materiałów źródłowych, gdyż dostęp do nich do 1945 r. był utrudniony. Literaturze niemieckiej zaufać nie było można, gdyż jej tendencyjność, zwłaszcza przy omawianiu stosunków narodowościowych lub związków tej ziemi z Polską, była powszechnie dostrzegana. Polskie zaś badania mimo uczy-

nionego postępu znajdowały się w stadium załączkowym. Trzeba było zaczynać od podstaw, od prac analitycznych. Są to prawdy powszechnie znane. Tak samo zresztą jak fakt, że na wyborze problematyki pewien wpływ wywrzeć musiało odradzanie rewizjonizmu w Niemczech zachodnich.

W pierwszym okresie ogółem obroniono 15 rozpraw doktorskich, w tym z interesującego nas zakresu historii 10 (1 z etnografii, 1 z filozofii, 3 z pedagogiki). O dziejach Śląska traktowało 7 prac (i po jednej z historii powszechnej, Niemiec i Polski). Z prac śląskoznawczych jedna była z historii politycznej, 4 z dziejów społeczno-gospodarczych i 2 z historii kultury. Supremacja historii społeczno-gospodarczej zaczyna się bardzo wyraźnie zarysowywać. Jest to zjawisko dla tego okresu bardzo charakterystyczne, w wielu wypadkach niezależne od woli badaczy i ich naukowych opiekunów. Nierównomiernie w pracach są też reprezentowane poszczególne epoki historyczne: starożytność — 1 praca, średniowiecze — 1, późny feudalizm — 3, okres kapitalizmu (do 1939 r.) — 2 prace. Nie wydaje się jednak, by było to wynikiem preferowania np. okresu późnego feudalizmu, lecz spowodowane zostało rzeczywistym zainteresowaniem badaczy. Jest rzeczą niezmiernie charakterystyczną, że wszystkie 7 prac napisali pracownicy Uniwersytetu. Wydaje się, że praca badawcza w zakresie historii Śląska była w ówczesnych czasach stosunkowo trudna, wymagała odpowiedniego przygotowania i dużej dozy wytrwałości. Ludziom pracującym w szkole lub w innych instytucjach na taki wysiłek trudno się było zdobyć.

Pierwsze obrony rozpraw doktorskich odbyły się w 4 lata po inauguracji pracy wrocławskiej wszechnicy (1949). Były one przeważnie plonem wysiłku badawczego podjętego już na tym terenie i często przez ludzi, którzy w tej uczelni uzyskali dyplom ukończenia studiów (A. Galos). Biorąc to wszystko pod uwagę i pionierskie warunki, było to tempo pracy bardzo duże.

W roku następnym (1950) również przeprowadzono dyskusje nad pracami doktorskimi. Sześć jednak kolejnych lat nie przyniosło ani jednej rozprawy. Być może jedną z przyczyn tego zjawiska była zmiana przepisów obowiązujących przy zdobywaniu stopni naukowych (zastąpienie doktoratu kandydaturą nauk i podwyższenie wymagań stawianych tym pracom). I wreszcie pod koniec omawianego okresu w 1959 r. odbyły się 3 następne obrony prac doktorskich.

Następne 5-lecie (1960—1964) przyniosło bardzo znaczny wzrost ilości obronionych rozpraw doktorskich. Ogółem Radzie Wydziału przedstawiono 58 prac, w tym 30 z zakresu historii. W dalszym ciągu zjawiskiem charakterystycznym jest supremacja problematyki śląskiej (24 prace — 80%). Wydaje się, że na taki profil badań, podobnie jak w po-

przednim okresie, wpływało zapotrzebowanie na gruntowną wiedzę historyczną o regionie, konieczność odpierania twierdzeń rozwijającej się na co raz większą skalę nacjonalistycznej historiografii niemieckiej oraz stosunkowo łatwy dostęp do materiałów źródłowych. Choć zainteresowanie historią polityczną wzrasta (dwukrotnie, z 14% do 29%), utrzymuje się liczbowa przewaga prac z zakresu historii gospodarczej (13 — zmniejsza się jednak o 3% ich liczba w porównaniu z okresem poprzednim w stosunku do wszystkich prac). W tyle pozostają tylko badania nad dziejami kultury (4 prace — nawet pewne cofnięcie się procentowe, z 26% do 12% w porównaniu z poprzednim okresem). Pewne zmiany obserwujemy w zainteresowaniach badaczy poszczególnymi okresami. Czasom średniowiecza poświęconych jest 5 prac, późnemu feudalizmowi 5, okresowi kapitalizmu (do 1939 r.) — 11 i historii najnowszej — 2 rozprawy. Powoli co raz więcej historyków skupia uwagę na czasach bliższych współczesności. Nowym też zjawiskiem jest bardzo znaczny wzrost prac napisanych przez ludzi nie zatrudnionych na Uniwersytecie. Na 58 prac obronionych na Wydziale 23 wyszły spod pióra badaczy zatrudnionych w szkolnictwie, placówkach naukowo-badawczych i innych instytucjach. W wypadku historyków procent jest jeszcze wyższy (o 4% — 13 prac na 30).

Ostatnie pięciolecie przeszło pod znakiem tylko nieznacznego wzrostu ilości prac doktorskich (z 58 do 65). Nastąpiło jednak pewne przesunięcie. Po raz pierwszy mniej obron było na historii (32). Bardzo wyraźnie zmalało też zainteresowanie dziejami regionalnymi (19 prac — z 80% do 59%). W problematyce prac doktorskich zaszły też dosyć istotne zmiany. Wzrosła ilość prac z dziejów kultury (8), zmniejszyła się natomiast poświęconych historii politycznej (4) i gospodarczej (7). W dalszym ciągu obserwujemy też wzrost zainteresowania czasami nowożytnymi. O czasach kapitalizmu (do 1939 r.) traktuje 6 rozpraw, o dziejach najnowszych (1939—1965) 6, gdy o późnym feudalizmie 3, a o średniowieczu 4 prace. Po raz pierwszy też ilość prac napisanych przez badaczy spoza Uniwersytetu była wyższa od przedłożonych przez pracowników uczelni (22 na 43). Podobnie też wygląda sytuacja z pracami historyków (8 na 24 — dane dotyczą również prac z zakresu historii Polski i powszechnej).

Zainteresowanie problematyką śląską jest także widoczne w rozprawach doktorskich na innych kierunkach Wydziału Filozoficzno-Historycznego. Największe jest ono bez wątpienia na archeologii. W latach 1962—1969 odbyło się na tym kierunku 10 obron, a z nich 9 poświęconych było zagadnieniom śląskim, a nawet dolnośląskim (osadnictwo, grody obronne, kultura w różnych okresach).

Od samego początku funkcjonowania uczelni wykształcił się we Wrocławiu

wiu silny zespół na pedagogice zajmujący się historią wychowania. W przedstawianych rozprawach doktorskich znalazły się również poświęcone dziejom szkolnictwa na Śląsku. Przykładowo wymienić można prace: Kazimierza Strzałkowskiego *Nyska średnia szkoła ogólnokształcąca i jej rola w aktywizacji społecznej środowiska w okresie 1945—1964*; Juliana Karczeskiego *Szkolnictwo ogólnokształcące na Opolszczyźnie w latach 1945—1964* czy o większym znaczeniu dla praktyki R. Łukaszewicza *Szkolnictwo zawodowe w Legnicko-Głogowskim Okręgu Miedziowym w aspekcie potrzeb gospodarczych tego regionu*. Prac jednak takich jest bardzo niewiele. Znacznie lepiej natomiast wygląda pod tym względem sytuacja na historii sztuki. Zainteresowanie zabytkami sztuki naszego regionu znajduje swoje odbicie w rozprawach doktorskich. Na kierunku tym przedłożono 6 rozpraw poświęconych sztuce śląskiej, że wymienimy tylko przykładowo: Mieczysława Złata *Rzeźbiarska i malarska dekoracja ratusza we Wrocławiu*, Leszka Itmana *Drewniane budownictwo sakralne na Dolnym Śląsku* czy Danuty Hanulanki *Późnogotyckie sklepienie na Śląsku (1450—1550)*.

Milczeniem nie można też pominąć etnografii. Zainteresowanie Śląskiem było tu dosyć duże. Znajdowało to swój wyraz w tematyce prac doktorskich, że wspomnimy tylko o pracach L. Dubiela, A. Dygacza czy J. Pawłowskiej.

Przy omawianiu przewodów habilitacyjnych natrafiamy na pewne trudności. Wynikają one w dużej mierze z faktu, że w pierwszym, wyróżnionym przez nas okresie nastąpiła zmiana przepisów obowiązujących przy osiąganiu stopni naukowych. Docentura była przyznawana na podstawie oceny całokształtu dorobku naukowego przez Centralną Komisję Kwalifikacyjną. Do 1950 r. habilitowało się tylko 6 pracowników naukowych, w tym 3 historyków (Bronisław Kocowski na Uniwersytecie Wrocławskim w r. 1949, Henryk Wereszycki w marcu 1948 r. na Uniwersytecie Warszawskim — praca ta jednak ze względów pozanaukowych nie została wówczas zatwierdzona, i Kazimierz Popiołek na Uniwersytecie Jagiellońskim w Krakowie w 1948 r.). Do 1960 r. CKK przyznała stopnie naukowe docenta 12 pracownikom, w tym 6 historykom. Trudno jest w tym wypadku stwierdzić, ilu otrzymało ten tytuł naukowy za prace traktujące o dziejach Śląska.

Począwszy od 1960 r. na Wydziale odbyły się 23 przewody habilitacyjne, w tym 13 z zakresu historii. Problemy śląskie poruszało 9 prac (1 z historii Polski, 2 z powszechnej i 1 z dziejów Niemiec). Z tych interesujących nas prac 6 zajmowało się zagadnieniami społeczno-gospodarczymi, 2 mówiły o sprawach politycznych, a 1 o dziejach kultury. Znowu spotykamy się z charakterystycznym zjawiskiem supremacji historii gospodarczo-społecznej. Może nawet w większym stopniu, niż to

obserwowaliśmy w pracach doktorskich. Z przedłożonych prac dwie traktowały o czasach średniowiecza, a pozostałe siedem zajmowały się okresem kapitalizmu (do 1939 r.). Pewne zaniepokojenie budzić musi brak prac z okresu późnego feudalizmu, najstarszych dziejów ziemi śląskiej, a przede wszystkim nie przekroczona przez historyków w tego typu pracach granica 1918 r.

Wyciąganie wniosków z przeprowadzonej bardzo ogólnej analizy prac doktorskich i habilitacyjnych jest rzeczą bardzo trudną. Ograniczymy się tylko do stwierdzeń niewątpliwych. Przedstawiane Radzie Wydziału prace doktorskie i habilitacyjne były częścią egzaminu nie tylko z dojrzałości naukowej, z opanowania warsztatu, to był też w wypadku prac śląskoznawczych wkład w walkę z zachodnioniemiecką propagandą rewizjonistyczną, z oczernianiem naszej przeszłości. W odróżnieniu jednak od produkcji „naukowej” w Niemczech zachodnich prace, które u nas powstawały, wolne były od nacjonalistycznego zacierzwienia i starały się w sposób możliwie najbardziej obiektywny rozpatrywać sporne problemy, ukazując rzeczywisty wkład jednej i drugiej grupy etnicznej do skarbcza kultury, nie rezygnując naturalnie z prostowania tendencyjnych opracowań niemieckich. Prace te przyczyniały się też niewątpliwie do przyspieszenia procesów integracyjnych na Dolnym Śląsku. Dlatego wydaje się, że obserwowane w ostatnim pięcioleciu zjawisko zmniejszania się ilości prac, zwłaszcza doktorskich, z zakresu historii Śląska musi budzić pewne zaniepokojenie. Zainteresowanie historią regionalną wcale się w ostatnim okresie nie zmniejszyło. Świadczy o tym postępujący w poszczególnych rejonach Dolnego Śląska rozwój stowarzyszeń kulturalnych, które domagają się rzetelnej wiedzy, m. in. o przeszłości swojej okolicy. Równocześnie wydawnictwa wychodząc temu zapotrzebowaniu naprzeciw chętnie widziałyby w swoich planach wydawniczych monografie poszczególnych regionów. Wydaje się, że w takiej sytuacji zainteresowanie doktorantów historią regionalną staje się pilną potrzebą.

Na pewno zjawiskiem pozytywnym jest wzrost zainteresowania historią najnowszą. Nie powinno to jednak wpływać na zmniejszenie się tempa badań okresów wcześniejszych.

**ZESTAWIENIE PRZEWODÓW HABILITACYJNYCH
Z ZAKRESU HISTORII ODBYTYCH NA WYDZIALE FILOZOFICZNO-HI-
STORYCZNYM
UNIwersytetu im. Bolesława Bieruta we Wrocławiu**

Dr Bronisław Kocowski, *Najazd Tatarów na Węgry przez Polskę w 1595 roku* (X 1949).

Dr Roman Heck, *Zarys stosunków osadniczo-demograficznych Śląska i życia wsi śląskiej XV—XVI w.*

Recenzenci: prof. dr S. Arnold, prof. dr S. Ingłot, prof. dr J. Gierowski (9 XI 1960).

Dr Bogdan Puczyński, „Częstochowianka”. *Gospodarka kapitału francuskiego oraz hitlerowskiego zarządu powierniczego w latach 1900—1944.*

Recenzenci: prof. dr K. Popiołek, prof. dr W. Kula, prof. dr J. Zawadzki (5 XII 1962).

Dr Józef Leszczyński, *Stany Górnych Łużyc w latach 1635—1697.*

Recenzenci: prof. dr K. Piwarski, prof. dr K. Orzechowski, prof. dr S. Herbst (23 X 1963).

Dr Marian Weinert, *Stan higieny i wychowania fizycznego w Galicji w latach 1870—1900 i próby jego poprawy.*

Recenzenci: prof. dr J. Konopnicki, prof. dr R. Wroczyński, prof. dr S. Ingłot (29 IV 1964).

Dr Tadeusz Kotula, *Zgromadzenie prowincjonalne w rzymskiej Afryce w epoce późnego cesarstwa.*

Recenzenci: prof. dr J. Wolski, prof. dr J. Biezuńska, doc. dr E. Konik (16 XII 1964).

Dr Marian Orzechowski, *Narodowa demokracja na Górnym Śląsku (do 1918 r.).*

Recenzenci: prof. dr T. Cieślak, prof. dr J. Pajewski, prof. dr H. Zieliński (16 XII 1964).

Dr Stanisław Michalkiewicz, *Górnictwo węglowe i położenie załóg kopalnianych w Zagłębiu Wałbrzysko-Noworudzkim w pierwszej połowie XIX w.*

Recenzenci: prof. dr J. Pazdur, prof. dr K. Popiołek, prof. dr S. Ingłot (23 VI 1965).

Dr Waclaw Korta, *Średniowieczna annalistyka śląska.*

Recenzenci: prof. dr K. Maleczyński, prof. dr A. Gieysztor, prof. dr G. Labuda (18 V 1966).

Dr Andrzej Stasiak, *Przemiany stosunków mieszkaniowych w Zagłębiu Śląsko-Dąbrowskim na tle uprzemysłowienia (1870—1960).*

Recenzenci: prof. dr K. Popiołek, prof. dr M. Kaczorowski, prof. dr S. Ingłot (14 XII 1966).

Dr Zbigniew Kwaśny, *Hutnictwo żelaza na Górnym Śląsku w I poł. XIX w.*

Recenzenci: prof. dr I. Pietrzak-Pawłowska, prof. dr S. Hoszowski, prof. dr M. Haisig (8 V 1968).

Dr Michał Komarzyński, *Stosunki handlowe między Francją a Rzeczpospolitą za panowania Ludwika XIV.*

Recenzenci: prof. dr S. Hoszowski, prof. dr J. Gierowski, prof. dr S. Ingłot (8 V 1968).

Dr Wojciech Wrzesiński, *Polski ruch narodowy w Niemczech w latach 1922—1939.*

Recenzenci: prof. dr H. Zieliński, prof. dr T. Cieślak, prof. dr B. Leśnodorski (18 VI 1969).

Dr Julian Janczak, *Okręgi rolnicze Polski zachodniej i północnej w pierwszej połowie XIX w.*

Recenzenci: prof. dr S. Ingłot, prof. dr S. Golachowski, prof. dr T. Ładogórski, prof. dr B. Baranowski (4 VI 1969).

Dr Mieczysław Pater, *Ruch polski na Górnym Śląsku w latach 1879—1893.*

Recenzenci: prof. dr W. Jakóbczyk, prof. dr H. Wereszycki, prof. dr A. Galos (26 XI 1969).

ZESTAWIENIE DOKTORATÓW
Z ZAKRESU HISTORII, ARCHEOLOGII, ETNOGRAFII, HISTORII
WYCHOWANIA I HISTORII SZTUKI
OBRONIONYCH NA WYDZIALE FILOZOFICZNO-HISTORYCZNYM
UNIwersYTETU IM. BOLESŁAWA BIERUTA WE WROCŁAWIU

1 9 4 9

Apolonia Głowacka, *Studenci i absolwenci Wydziału Rolniczo-Leśnego Uniwersytetu Poznańskiego w latach 1919—1947.*

Recenzenci: prof. dr S. Tync, prof. dr W. Czapliński (1 IV).

Jadwiga Łacik-Pelczyna, *Związki kulturalne Śląska z Polską w latach 1740—1795.*

Recenzenci: prof. dr K. Maleczyński, prof. dr B. Olszewicz, prof. dr W. Czapliński (28 VI).

Adam Galos, *Spółczesność niemieckie wobec ustaw antypolskich (1894—1909).*

Recenzenci: prof. dr W. Czapliński, prof. dr H. Wereszycki (28 XI).

Stefan Parnicki-Pudełko, *Udział czynników urbanistycznych w powstaniu i rozwoju greckiej agory.*

Recenzenci: prof. dr W. Podlacha, prof. dr E. Bulanda (30 XI).

1 9 5 0

Henryk Zieliński, *Warunki rozwoju i przejawy polskiej świadomości narodowej na Opolszczyźnie w latach 1918—1939.*

Recenzenci: prof. dr K. Maleczyński, prof. dr B. Olszewicz, prof. dr H. Wereszycki (6 XII).

Eugeniusz Konik, *Wpływ cywilizacji rzymskiej na kulturę Śląska w pierwszych wiekach naszej ery.*

Recenzenci: prof. dr K. Majewski, prof. dr B. Bieliński, prof. dr E. Bulanda (23 XII).

1 9 5 7

Jarema Maciszewski, *Wojna domowa w Polsce (1606—1609), cz. I.*

Promotor: prof. dr W. Czapliński.

Recenzenci: prof. dr J. Woliński, prof. dr K. Piwarski (13 III).

Roman Heck, *Studia nad położeniem ludności wiejskiej na Śląsku w XVI w.*

Promotor: prof. dr K. Maleczyński.

Recenzenci: prof. dr S. Inglot, prof. dr B. Baranowski (24 VI).

1 9 5 9

Adam Glapa, *Strój międzyrzecko-babimojski (lubuski).*

Promotor: prof. dr J. Gajek.

Recenzenci: prof. dr K. Zawistowicz, doc. dr A. Nasz (20 V).

Stanisław Michalkiewicz, *Stosunki społeczno-gospodarcze w dobrach Hochbergów w II poł. XVIII w.*

Promotor: prof. dr K. Maleczyński.

Recenzenci: prof. dr B. Baranowski, prof. dr J. Deresiewicz, prof. dr W. Ruśński (20 V).

Zofia Staszczak, *Budownictwo chłopskie na obszarze województwa lubelskiego w XIX i XX w.*

Promotor: prof. dr J. Gajek.

Recenzenci: prof. dr J. Czekanowski, prof. dr K. Zawistowicz (3 VI).

Józef Leszczyński, *Ruchy chłopskie na Pogórzu Sudeckim w II połowie XVII w.*

Promotor: prof. dr Józef Gierowski.

Recenzenci: prof. dr K. Piwarski, prof. dr W. Czapliński (11 XI 1959).

Marian Wolański, *Handel Śląska z Rzeczpospolitą w XVII w.*

Promotor: prof. dr S. Inglot.

Recenzenci: prof. dr S. Herbst, prof. dr S. Hoszowski (15 XII).

1 9 6 0

Kazimiera Maleczyńska, *Dzieje starego piapiernictwa śląskiego.*

Promotor: prof. dr S. Inglot.

Recenzenci: prof. dr S. Hoszowski, prof. dr J. Gierowski (13 I).

Franciszek Biały, *Górnośląski Związek Przemysłowców Górniczo-Hutniczych (1854—1914).*

Promotor: prof. dr K. Popiołek.

Recenzenci: prof. dr W. Styś, doc. dr A. Galos, doc. dr I. Pietrzak-Pawłowska (24 II).

Tadeusz Kotula, *U źródeł afrykańskiego separatyzmu w II w.n.e.*

Promotor: prof. dr J. Wolski.

Recenzenci: prof. dr J. Biezuńska, doc. dr E. Konik (24 II).

Marian Orzechowski, *Studia z dziejów ludności autochtonicznej na Dolnym Śląsku w latach 1945—1949.*

Promotor: prof. dr K. Popiołek.

Recenzenci: prof. dr K. Piwarski, doc. dr H. Zieliński, doc. dr S. Golachowski (24 II).

Mieczysław Złat, *Rzeźbiarska i malarska dekoracja ratusza we Wrocławiu.*

Promotor: prof. dr M. Morelowski.

Recenzenci: prof. dr T. Dobrowolski, prof. dr J. Gierowski (27 IV).

Krzysztof Kwaśniewski, *Paleniska i piece w polskim budownictwie ludowym. Studium na podstawie materiałów etnograficznych 1860—1960.*

Promotor: prof. dr J. Gajek.

Recenzenci: prof. dr R. Reinfuss, prof. dr J. Czekanowski (29 VI).

Zbigniew Kwaśny, *Rozwój przemysłów nierolniczych w majątkach Schaffgotschów w latach 1750—1850.*

Promotor: prof. dr S. Inglot.

Recenzenci: prof. dr J. Deresiewicz, prof. dr J. Gierowski (29 VI).

Władysław Pyrek, *Rozwój rzemiosła miasta Wrocławia w XVIII w. (1740—1811).*

Promotor: prof. dr S. Inglot.

Recenzenci: prof. dr J. Deresiewicz, doc. dr M. Haisig (3 XI).

Franciszek Mincer, *Polska a Prusy Książęce (1601—1611).*

Promotor: prof. dr W. Czapliński.

Recenzenci: prof. dr K. Górski, prof. dr J. Gierowski (10 XI).

Mieczysław Pater, *Katolicki ruch polityczny na Śląsku (1848—1871).*

Promotor: prof. dr K. Popiołek.

Recenzenci: prof. dr H. Wereszycki, doc. dr A. Galos (24 XI).

Bolesław Garyga, *Radło i socha jako narzędzie produkcji w rolnictwie na ziemiach polskich w XIX i XX w.*

Promotor: prof. dr J. Gajek.

Recenzenci: prof. dr K. Zawistowicz, prof. dr R. Reinfuss, prof. dr S. Inglot (7 XII).

Wacław Korta, *Rozwój wielkiej własności feudalnej na Śląsku do 1266 r.*

Promotor: prof. dr K. Maleczyński.

Recenzenci: prof. dr G. Labuda, prof. dr S. Inglot (21 XII).

Andrzej Stasiak, *Zarys rozwoju społeczno-gospodarczego m. Królewska Huta ze szczególnym uwzględnieniem stosunków mieszkaniowych w latach 1869—1914.*

Promotor: prof. dr S. Inglot.

Recenzenci: prof. dr K. Popiołek, prof. dr M. Kaczorowski (21 XII).

1 9 6 1

Tadeusz Rudkowski, *Mecenat artystyczny Fryderyka II i Jerzego II Piastów brzesko-legnickich.*

Promotor: prof. dr M. Morelowski.

Recenzenci: prof. dr Z. Hornung, prof. dr T. Dobrowolski, prof. dr S. Lorentz (22 III).

Kazimierz Pietkiewicz, *Kultura materialna Łotwy.*

Promotor: prof. dr J. Gajek.

Recenzenci: prof. dr J. Burszta, prof. dr R. Reinfuss, doc. dr A. Nasz (19 IV).
Józef Szwagrzyk, *Walka elektora brandenburskiego Fryderyka Wilhelma ze stanami Prus Książęcych w latach 1657—1663 na tle stosunków społeczno-gospodarczych.*

Promotor: prof. dr W. Czapliński.

Recenzenci: prof. dr J. Gierowski, prof. dr J. Woliński, prof. dr A. Vetulani (24 V).

Jadwiga Pawłowska, *Dolnośląska wieś Prace.*

Promotor: doc. dr A. Nasz.

Recenzenci: prof. dr J. Burszta, prof. dr J. Golachowski (29 XI).

Edward Trzyna, *Stosunki społeczno-gospodarcze ludności wiejskiej w królewstwach województwa krakowskiego w XVII w.*

Promotor: prof. dr S. Inglot.

Recenzenci: prof. dr W. Czapliński, prof. dr B. Baranowski (29 XI).

1 9 6 2

Barbara Czerska, *Śląsk w okresie lateńskim.*

Promotor: prof. dr W. Hołubowicz.

Recenzenci: prof. dr W. Antoniewicz, doc. dr A. Gardawski (27 VI).

Adolf Dygacz, *Pieśni górnicze (Studia i materiały).*

Promotor: doc. dr A. Nasz.

Recenzenci: prof. dr R. Reinfuss, prof. dr J. Burszta, prof. dr J. Krzyżanowska (27 VI).

Ewa Maria Jabłońska-Deptuła, *Dzieło dydaktyczno-pedagogiczne Marceliny Darowskiej na tle rozwoju szkolnictwa żeńskiego w Galicji (1854—1911).*

Promotor: doc. dr M. Chamećówna.

Recenzenci: prof. dr J. Hulewicz, doc. dr A. Galos (24 X).

1 9 6 5

Zofia Wardęska, *Poglądy na wychowanie fizyczne w polskiej literaturze pedagogicznej okresu Odrodzenia.*

Promotor: doc. dr M. Chamcówna.

Recenzenci: prof. dr L. Hajdukiewicz, prof. dr S. Truchim (13 I).

Ludwik Dubiel, *Bartnictwo i pszczelarstwo na Górnym Śląsku od XVIII do XX w.*

Promotor: doc. dr A. Nasz.

Recenzenci: prof. dr J. Burszta, prof. dr R. Reinfuss (20 I).

Aleksander Kania, *Studia uniwersyteckie członków Towarzystwa Literacko-Słowiańskiego we Wrocławiu w latach 1836—1886.*

Promotor: prof. dr T. Modelski.

Recenzenci: doc. dr M. Chamcówna, prof. dr H. Barycz (10 III).

Julian Bartosz, *Rola Niemieckiej Partii Centrowej w latach 1930—1933.*

Promotor: prof. dr H. Zieliński.

Recenzenci: prof. dr F. Ryszka, doc. dr A. Galos (23 VI).

Kazimierz Sarna, *Powstanie miasta Katowic na tle industrializacji Śląska.*

Promotor: prof. dr K. Popiołek.

Recenzenci: prof. dr S. Inglot, doc. dr J. Ziółkowski (29 VI).

Henryk Tomiczek, *Ruch spółdzielczy w powiecie rybnickim do 1939 r.*

Promotor: prof. dr S. Inglot.

Recenzenci: prof. dr K. Popiołek, doc. dr J. Popkiewicz (29 VI).

Kazimierz Strzałkowski, *Nyska średnia szkoła ogólnokształcąca i jej rola w aktywizacji społecznej środowiska w okresie 1945—1964.*

Promotor: doc. dr M. Chamcówna.

Recenzenci: prof. dr J. Madeja, doc. dr S. Kaczmarek (29 VI).

Barbara Bazieliuch, *Geneza i rozwój haftu krzyżkowego w polskiej kulturze ludowej na tle Słowiańszczyzny.*

Promotor: prof. dr J. Gajek.

Recenzenci: prof. dr R. Reinfuss, doc. dr A. Godlewski, prof. dr J. Ligęza (30 VI).

Leszek Stanisław Styś, *Rola Wojska Polskiego w zasiedleniu i zagospodarowaniu Dolnego Śląska w latach 1945—1948.*

Promotor: prof. dr H. Zieliński.

Recenzenci: prof. dr S. Inglot, doc. dr M. Turlejska (1 VII).

Leonard Szymanowski, *Rozwój higieny i wychowania fizycznego w szkołach Królestwa Polskiego w latach 1864—1914.*

Promotor: doc. dr M. Chamcówna.

Recenzenci: prof. dr S. Truchim, prof. dr R. Wroczyński (1 VII).

Stanisław Zygga, *Polskie banki ludowe na Górnym Śląsku w latach 1895—1939.*

Promotor: prof. dr S. Inglot.

Recenzenci: prof. dr K. Popiołek, doc. dr W. Długoborski (1 VII).

1 9 6 6

Bronisław Pasierb, *Wysiedlanie ludności niemieckiej z Dolnego Śląska w latach 1945—1947.*

Promotor: doc. dr M. Orzechowski.

Recenzenci: prof. dr H. Zieliński, doc. dr R. Wapiński (2 III).

Bronisław Tur oń, *Kopiarze biskupstw polskich w XV w.*

Promotor: prof. dr K. Maleczyński.

Recenzenci: prof. dr S. Miłucki, doc. dr B. Kürbis, prof. dr M. Haisig (2 III).

Janusz Byliński, *Sejm 1611 r.*

Promotor: prof. dr W. Czapliński.

Recenzenci: prof. dr J. Gierowski, doc. dr J. Leszczyński (15 VI).

Danuta Hanulanka, *Późnogotyckie sklepienie na Śląsku (1450—1550).*

Promotor: doc. dr J. Orosz.

Recenzenci: prof. dr J. Gierowski, doc. dr J. Leszczyński (15 VI).

Henryka Wesółowska, *Młynarstwo wiejskie Opolszczyzny od XVIII do XX w.*

Promotor: doc. dr A. Nasz.

Recenzenci: prof. dr R. Reinfuss, prof. dr J. Burszta (21 IX).

Stanisław Pazda, *Plemiona kultury przeworskiej w okresie wpływów rzymskich na Dolnym Śląsku.*

Promotor: prof. dr H. Hołubowicz.

Recenzenci: prof. dr S. Nosek, prof. dr K. Żurowski (9 XI).

Czesław Rajca, *Gospodarstwo wiejskie w kluczu Zwierzynieckim ordynacji Żamoyskich w latach 1846—1864.*

Promotor: prof. dr S. Ingot.

Recenzenci: prof. dr J. Willaume, prof. dr H. Brodowski, prof. dr M. Haisig (30 XI).

Krystyn Matwijowski, *Formy rekreacji w późnofeudalnym Wrocławiu (1618—1741).*

Promotor: prof. dr J. Gierowski.

Recenzenci: prof. dr W. Czapliński, prof. dr S. Herbst (14 XII).

1 9 6 7

Zofia Dowgird, *Formy gry w palanta na obszarze Polski.*

Promotor: prof. dr J. Gajek.

Recenzenci: prof. dr J. Burszta, prof. dr R. Wroczyński (8 III).

Janusz Bohdanowicz, *Różne formy przechowywania zboża wymłóconego w gospodarstwie chłopskim na terenie Polski w II połowie XIX i XX w.*

Promotor: prof. dr J. Gajek.

Recenzenci: prof. dr J. Klimaszewski, prof. dr A. Kutrzeba (26 IV).

Jerzy Lodowski, *Grody wczesnośredniowieczne (VI—XII w.) Śląska Środkowego na tle osadnictwa.*

Promotor: prof. dr H. Hołubowicz.

Recenzenci: prof. dr W. Antoniewicz, prof. dr K. Maleczyński (7 VI).

Barbara Leszczyńska, *Studia nad Ludolfem z Zagania.*

Promotor: prof. dr E. Maleczyńska.

Recenzenci: prof. dr I. Zarębski, doc. dr R. Heck (21 VI).

A. Ładomirski, *Ludność Dacji a Rzym w II i na początku III w.n.e.*

Promotor: prof. dr E. Konik.

Recenzenci: prof. dr J. Wolski, prof. dr R. Kamienik, doc. dr T. Kotula (21 VI).

Marian Arszyski, *Późnośredniowieczny warsztat budowlany na przykładzie Prus w oparciu o materiał źródłowy z przełomu XV i XVI w.*

Promotor: prof. dr Z. Świechowski.

Recenzenci: prof. dr K. Górski, prof. dr B. Gerquin (8 XI).

Irena Czachorowska, *Ze studiów nad kwestią kobiecą w wiekach średnich — klaryski śląskie.*

Promotor: prof. dr E. Maleczyńska.

Recenzenci: prof. dr A. Gieysztor, doc. dr W. Korta (22 XI).

1 9 6 8

Stanisław Pajączkowski, *Spółdzielczość spożywców na Górnym Śląsku w latach 1869—1939.*

Promotor: prof. dr S. Inglot.

Recenzenci: doc. dr S. Michalkiewicz, doc. dr K. Jonca (24 IV).

Grzegorz Domański, *Zagadnienie tzw. kultury burgundzkiej.*

Promotor: prof. dr H. Hołubowicz.

Recenzenci: prof. dr K. Żurowski, doc. dr T. Kotula (22 V).

Franciszek Szafranski, *Ludwik II brzesko-legnicki jako typ późnego feudała śląskiego.*

Promotor: prof. dr E. Maleczyńska.

Recenzenci: doc. dr J. Garbacik, doc. dr R. Heck (5 VI).

Stanisław Dąbrowski, *Koncepcja granic powojennych Polski w programach i działalności polskiego ruchu ludowego w latach 1939—1945.*

Promotor: doc. dr M. Orzechowski.

Recenzenci: prof. dr H. Zieliński, doc. dr J. Borkowski (28 VI).

Władysław Misiak, *Działalność kulturalna na Dolnym Śląsku w latach 1945—1949.*

Promotor: prof. dr A. Galos.

Recenzenci: prof. dr W. Markiewicz, doc. dr M. Orzechowski (27 XI).

Kazimierz Bobowski, *Formularz uroczystych bull papieskich z lat 1143—1154.*

Promotor: prof. dr K. Maleczyński.

Recenzenci: prof. dr A. Gieysztor, prof. dr M. Haisig (18 XII).

1 9 6 9

Bogusław Gierlach, *Wytwory rzemiosła kowalskiego w świetle źródeł materialnych XIII—XVIII w.*

Promotor: prof. dr M. Haisig.

Recenzenci: prof. dr H. Hołubowicz, prof. dr A. Wolff (15 I).

Marian Kanior, *Gospodarka folwarczna w dobrach pomorskich biskupstwa wrocławskiego w II poł. XVII w.*

Promotor: prof. dr S. Hoszowski.

Recenzenci: prof. dr S. Inglot, prof. dr L. Żytkowicz (15 I).

Julian Karczewski, *Rozwój średniego szkolnictwa ogólnokształcącego na Opolszczyźnie w latach 1945—1965.*

Promotor: doc. dr M. Chamcówna.

Recenzenci: prof. dr J. Madeja, doc. dr S. Kaczmarek (26 III).

Ryszard Majewski, *Wyprawa moldawska hetmana Żółkiewskiego 1620 r.*

Promotor: prof. dr W. Czapliński.

Recenzenci: doc. dr J. Leszczyński, doc. dr J. Wimmer (16 IV).

Tadeusz Bieda, *Działalność kas Stefczyka na terenie dzisiejszego województwa warszawskiego w latach 1918—1939.*

Promotor: prof. dr S. Inglot.

Recenzenci: prof. dr J. Buszko, doc. dr J. Majewski (16 IV).

Arnold Goldsztejn, *Ludność żydowska na Dolnym Śląsku w latach 1945—1948.*

Promotor: doc. dr M. Orzechowski.

Recenzenci: doc. dr S. Michalkiewicz, doc. dr K. Fiedor (4 IV).

Ryszard Łukaszewicz, *Szkolnictwo zawodowe w Legnicko-Głogowskim Okręgu Miedziowym w aspekcie potrzeb gospodarczych tego regionu.*

Promotor: doc. dr M. Chamecówna.

Recenzenci: prof. dr B. Suchodolski, doc. dr L. Leja (21 V).

Adolf Juzwenko, *Polityka Polski wobec „Białej Rosji” (od listopada 1918 do stycznia 1920).*

Promotor: prof. dr H. Zieliński.

Recenzenci: prof. dr T. Jędruszczak, doc. dr R. Wapiński (11 VI).

Jan Drabina, *Walka kaznodziejów wrocławskich z Jerzym z Podiebradu w latach 1453—1471.*

Promotor: prof. dr R. Heck.

Recenzenci: prof. dr E. Maleczyńska, doc. dr K. Pieradzka (11 VI).

Krzyszyna Mączewska-Pilch, *Tympanon fundacyjny z Ołbina na tle przedstawień o charakterze donacyjnym.*

Promotor: prof. dr Z. Świechowski.

Recenzenci: prof. dr M. Haisig, prof. dr K. Estreicher (14 VI).

Czesław Szczepańczyk, *Rolnicza Spółdzielnia Zaopatrzenia i Zbytu województwa kieleckiego w latach 1945—1965.*

Promotor: prof. dr S. Inglot.

Recenzenci: doc. dr J. Majewski, doc. dr K. Boczar (25 VI).

Stefania Ochmann, *Sejmy roku 1615 i 1616.*

Promotor: prof. dr W. Czapliński.

Recenzenci: doc. dr J. Maciszewski, doc. dr J. Leszczyński (25 VI).

Helena Kałucka, *Dwa wieki działalności fundacji Piastów świdnickich — klasztor w Krzeszowie.*

Promotor: prof. dr E. Maleczyńska.

Recenzenci: prof. dr A. Gieysztor, doc. dr W. Korta (5 XI).

Janina Paślawska, *Kościół Św. Krzysztofa we Wrocławiu jako polski kościół cechowy w dobie feudalnej.*

Promotor: prof. dr E. Maleczyńska.

Recenzenci: prof. dr J. Gierowski, prof. dr R. Heck (5 XI).

Krzyszyna Świerczyńska, *Obrzędy inicjacyjne w kulturze ludów Afryki południowej i zachodniej.*

Promotor: prof. dr J. Gajek.

Recenzenci: doc. dr T. Wróblewski, doc. dr Z. Sokolewicz (18 XI).

Henryk Dominiczak, *Proces zasiedlania województwa zielonogórskiego w latach 1945—1950.*

Promotor: doc. dr J. Demel.

Recenzenci: prof. dr J. Wąsicki, doc. dr M. Orzechowski (10 XII).

Marian Kowalski, *Pieniądz papierowy Banku Polskiego w Królestwie Polskim.*

Promotor: prof. dr S. Arnold.

Recenzenci: prof. dr M. Haisig, prof. dr A. Zakowski (14 I 1970).

DOKTORARBEITEN UND HABILITATIONSSCHRIFTEN AUS DEM BEREICH DER GESCHICHTE SCHLESIENS, DIE AN DER PHIL.-HISTORISCHEN FAKULTÄT DER BOLESŁAW-BIERUT-UNIVERSITÄT IN WROCLAW VERTEILIGT WORDEN SIND.

Der Verfasser analysiert die Doktorarbeiten und Habilitationsschriften unter Berücksichtigung der Chronologie (Altertum, Mittelalter, Neuzeit und die jüngste Gegenwart), des vertretenen wissenschaftlichen Gebietes (Politik, Wirtschaft, Gesellschafts- und Kulturgeschichte) und des Geschichtsbereichs (Weltgeschichte, Geschichte Polens, Regionalgeschichte). Er weist darauf hin, dass die Anzahl der Abhandlungen zur Geschichte der Gegenwart letzgens zunimmt. Deutlich ist auch die Suprematie der Wirtschaftsgeschichte, obwohl die Anzahl der Studien über politische und Kulturgeschichte zu wachsen beginnt. Die Anzahl der Arbeiten über die Geschichte Schlesiens dagegen nimmt in den letzten Jahren ab. Der kurzen Analyse wurde ein Verzeichnis aller Doktorarbeiten und Habilitationsschriften aus dem Bereich der Geschichte, Archäologie, Ethnographie, Kunstgeschichte und Pädagogik hinzugefügt.